آموزشهای

بچه‌ها، حس لامسه!

نوشتهٔ ایرن یاتس ● ترجمهٔ مجید عمیق ● با مقدمهٔ لیلی انگجی

بسم الله الرحمن الرحیم

بچّه ها، حسّ لامسه!

نوشتهٔ ایرن یاتس
تصویرگر: جیل نیوتن
ترجمهٔ مجید عمیق

کتابهای بنفشه
واحد کودکان و نوجوانان
مؤسسه انتشارات قدیانی

تهران، صندوق پستی: ۱۷۹۳ - ۱۳۱۴۵، تلفن: ۶۴۰۴۴۱۰ (۵ خط)، دورنگار: ۶۴۰۳۲۶۴

- **بچه‌ها، حس لامسه!**
- **آموزشهای پیش‌دبستانی ـ ۳**
- **ایرن یاتس**
- مترجم: مجید عمیق
- ویراستار: شراره وظیفه‌شناس
- تصویرگر: جیل نیوتن
- کارشناس هنری و فنی: محمدعلی کشاورز
- زیر نظر شورای بررسی
- چاپ سوم: ۱۳۸۳
- تعداد: ۵۰۰۰ نسخه
- شابک: ۷ ـ ۲۷۸ ـ ۴۱۷ ـ ۹۶۴ ISBN: 964 - 417 - 278 - 7
- شابک: ۵ـ۲۷۹ـ۴۱۷ـ۹۶۴(دوره ۳ جلدی)(ISBN SET:964-417-279 -5 (3 VOL.SET
- کد: ۷۹/۳۸۶
- چاپ و صحافی: چاپخانه قدیانی، تهران

بچه‌ها، حس لامسه! / نویسنده ایرن یاتس؛ مترجم مجید عمیق؛ تصویرگر جیل نیوتن.ـــ تهران: قدیانی، کتابهای بنفشه، ۱۳۷۹ .
۱۶ ص.: مصور (رنگی) .ـ (مجموعه آموزشهای پیش دبستانی؛ ۳)

ISBN 964-417-278-7

فهرستنویسی براساس اطلاعات فیپا .
عنوان اصلی: ALL about touch .
گروه سنی: ب، ج.
خلاصه: آشنایی با حس لامسه و شرح احساسهای نرمی، زبری، سختی، سردی، گرمی، خشکی، تری و...، همراه با تصاویر مربوط به آنها.
۱ .حواس. ۲.لامسه. الف. یاتس، ایرن. ب.عمیق، مجید، مترجم. ج. نیوتن، جیل، تصویرگر.
۶۱۱/۸
کتابخانه‌ملی ایران ۱۹۴۹۱-۷۸م

مقدمه

کودکان فطرتاً کنجکاوند و بازی کردن را بسیار دوست دارند. کنجکاوی کودکان یکی از قویترین و مؤثرترین عوامل یادگیری آنهاست. به همین دلیل والدین و مربیان محترم می‌توانند از راه به کارگیری روشهای درست، ضمن ارضای حس کنجکاوی کودکان، آموخته‌های غیررسمی و همراه با بازی او را در جهت کسب برخی مهارتهای یادگیری و آماده شدن برای آموزشهای رسمی سوق دهند.

آموزشهای پیش دبستانی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و زمینه‌ساز آموزشهای سطوح بالاتر می‌باشد. والدین و مربیان محترم، باید ساعات بیشتری را برای آموزش کودکان اختصاص دهند. به کلامی دیگر، آنان باید با کودک صحبت کنند، بازی کنند و به سؤالات کنجکاوانه او پاسخ دهند. ما معتقدیم که باید با کودک صمیمی بود و در کارهای روزانه او شرکت کرد و موقعیتهایی ایجاد نمود تا کودک کاری انجام دهد، چیزی بسازد، و فرصت اظهارنظر پیدا کند. همچنین برای تقویت زبان، افزایش اطلاعات، رشته تفکر، احساس و مهارتهای عملی او، مفاهیم و مطالب جدیدی از علوم، ریاضی، هنر، اخلاق و ارزشهای والای انسانی را با او در میان گذاشت.

بدون شک انجام دادن این فعالیتها، باارزش‌ترین خدمتی است که والدین و مربیان محترم در حق کودکان خود به جا می‌آورند، اما خود آنها نیز از نتیجه این همکاریها بی‌بهره نمی‌مانند و در عمل شاهد رشد تواناییها و افزایش اطلاعات فرزند خود خواهند بود.

ممکن است والدین و مربیان محترم، به دلایلی کمتر موفق شوند که برنامه منسجم و مدبرانه‌ای برای این گونه فعالیتها داشته باشند. به این سبب کتاب **بچه‌ها، حس لامسه** مجموعه‌ای از آموزشهای مختلف در مورد حس لامسه در اختیار والدین و مربیان محترم قرار می‌دهد.

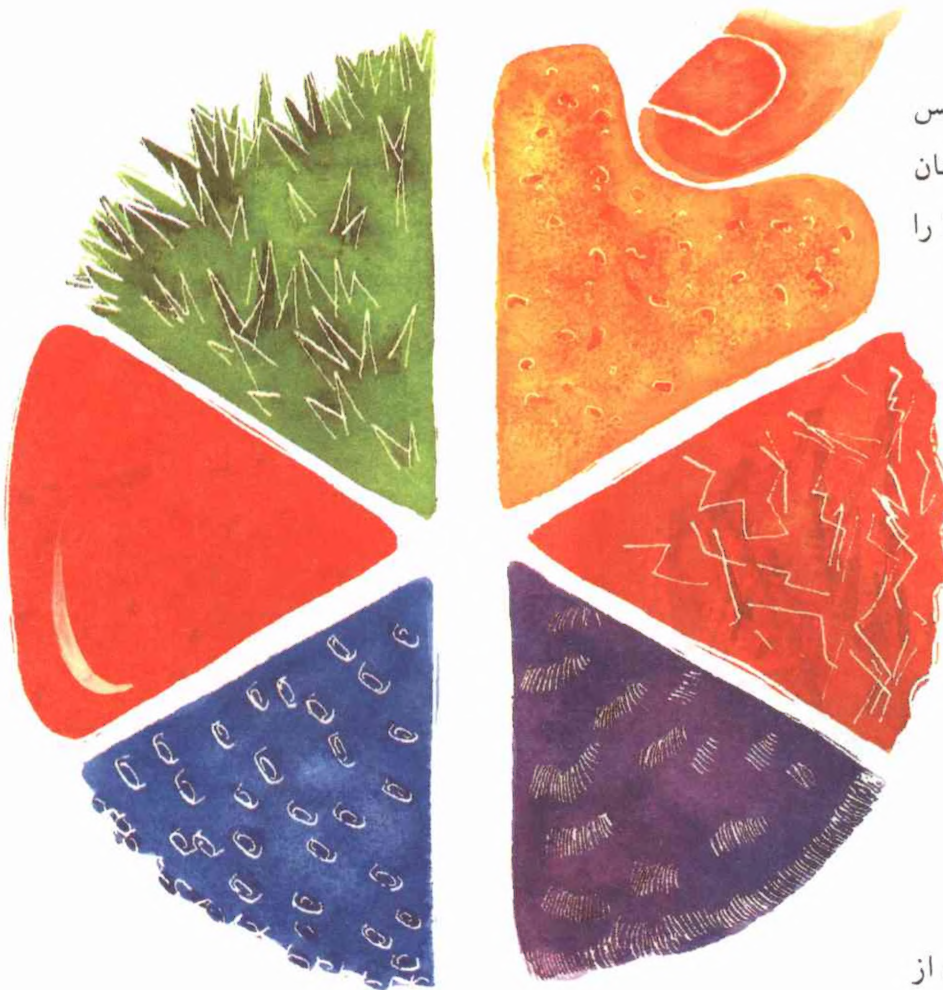
بهتر است قبل از پرداختن به فعالیتهای کتاب، از احساس علاقه و آمادگی کودک کاملاً مطمئن شوید و به خاطر داشته باشید که شما یک همبازی برای او هستید. نظرات و سلیقه خود را به او تحمیل نکنید. بگذارید کودک با خاطری آسوده و احساس آزادی، فعالیت کند. وظیفه شما والدین و مربیان محترم حوصله و صبر و عدم دخالت مستقیم در کارها و فعالیتهای اوست.

موفق باشید

لیلی انگجی

حسّ لامسه چیست ؟

شما پنج حس دارید: شنوایی، چشایی، بویایی، بینایی و لامسه.
به کمک حس لامسهٔ خود، دنیای اطرافتان را کشف کنید.

لامسه، یعنی احساس کردن چیزها با لمس کردن. چشمهایتان را ببندید. با انگشت دستتان چیزهای مختلف را لمس کنید. آیا همه آنها را یکسان احساس می‌کنید؟

وقتی سطح چیزی را لمس می‌کنید، می‌توانید از صافی، زبری، برجسته بودن یا نرم بودن آن آگاه شوید. این تفاوتها به جنس و نوع بافت آن چیز مربوط می‌شود.

در اینجا چیزهایی را می‌بینید که بافتهای متفاوتی دارند. آیا می‌توانید آنها را نام ببرید؟

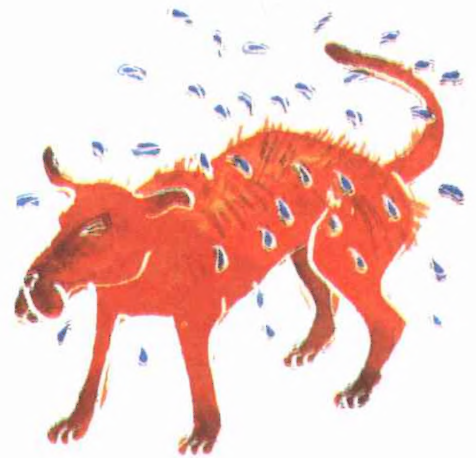
کدام یک صاف به نظر می‌رسد؟
کدام یک برجسته به نظر می‌رسد؟
کدام یک اسفنجی به نظر می‌رسد؟
کدام یک زبر به نظر می‌رسد؟
کدام یک نرم به نظر می‌رسد؟
کدام یک برجسته به نظر می‌رسد؟

با حس لامسه بیشتر آشنا شویم

به چیزی دست بزنید و بافت آن را احساس کنید. حالا ببینید سرد است یا داغ؟ خیس است یا خشک؟ سخت است یا نرم؟

اگر به غذایی مانند پیتزا دست بزنید، احساس می‌کنید نرم و اسفنجی است. می‌توانید آن را سرد یا گرم بخورید.

این سگ توی آب افتاده است. موهای بدنش خیس و سرد است.

اگر به پوست زبر این درخت دست بزنید، سختی و خشکی آن را احساس می‌کنید.

وقتی یک فنجان قهوهٔ داغ می‌نوشید، خیسی و نرمی آن را احساس می‌کنید.

سخت و نرم

یک چیز سخت را لمس کنید. می‌بینید که به انگشتتان فشار وارد می‌شود، اما وقتی به چیزهای نرم دست بزنید، فرو می‌روند.

به چیزهایی که در این صفحه می‌بینید، نگاه کنید، اگر به آنها دست بزنید، کدام یک نرم و کدام یک سخت است؟

پوسته یک تخم مرغ سخت است، اما وقتی آن را می‌شکنید، محتوای داخل تخم مرغ نرم است.

لبها نرم هستند. دندانها سخت هستند. برای همین می‌توانید غذا را با دندانهایتان گاز بزنید و بجوید.

صدف سخت حلزونها، آنها را از خطر حفظ می‌کند.

یک حلزون بسازید

با خمیر مجسمه‌سازی یک حلزون درست کنید. می‌بینید خمیر چقدر نرم است! اگر آن را گوشه‌ای بگذارید تا خشک شود، پس از مدتی کوتاه سخت می‌شود.

خیس و خشک

احساس می‌کنید چیزهای خیس، مرطوب و لیز هستند. وقتی همین چیزها خشک می‌شوند، آنها را طور دیگری احساس می‌کنید.

اینجا چند چیز خیس می‌بینید؟ کدامها همیشه خیس هستند؟ چیزهای خشک را بشمارید. کدامها خوردنی هستند؟

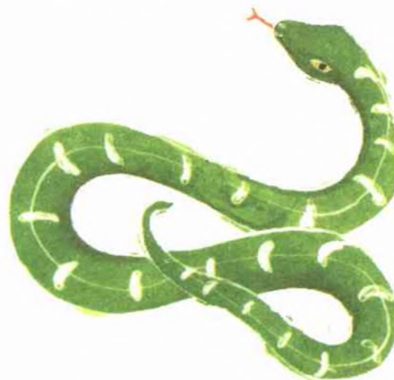

در یک روز بارانی از پنجره بیرون را نگاه کنید. بیرون، همه چیز خیس است، اما شما در خانه گرم و خشک می‌مانید.

عدس خیس کرده

چند دانه عدس خشک را در یک کاسه بریزید. چگونه به نظر می‌رسند؟ روی عدسها آب بریزید و نیم ساعت صبر کنید. حالا عدسها چگونه به نظر می‌رسند؟

گیاهان به آب احتیاج دارند، اگر به آنها آب ندهید، طولی نمی‌کشد که خشک می‌شوند و می‌میرند.

مارها خیس به نظر می‌رسند، اما وقتی به آنها دست بزنید خشکی پوستشان را احساس می‌کنید.

داغ و سرد

تکه‌های یخ سردند. هوا در روزهای آفتابی تابستان، گرم است. خیلی از چیزها یا داغ هستند یا سرد.

بعضی از چیزهایی که در این صفحه می‌بینید، خیلی داغ هستند و نمی‌توانید به آنها دست بزنید. آنها را نام ببرید. کدام یک واقعاً سردند؟ کدام یک نه خیلی سردند و نه خیلی داغ؟

هوای سرد توی یخچال غذاها را تازه نگه می‌دارد.

شنا کنید

از یک بزرگتر بخواهید که شما را به استخر ببرد. وقتی توی آب می‌پرید، احساس سرما می‌کنید. پس از پنج دقیقه شنا کردن، چه احساسی دارید؟

بیابانها جاهای بسیار گرم و خشک هستند.

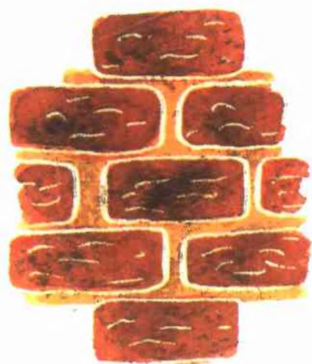

در باشگاههای یخ بازی همیشه یخ را سرد و منجمد نگه می‌دارند.

زبر

اگر روی یک سطح زبر دست بکشید، ناصافی و ناهمواری آن را احساس می‌کنید.

به تصویرهای این صفحه نگاه کنید. می‌توانید با انگشتان پایتان بافت آنها را تشخیص دهید؟

یک سطح زبر بسازید

کمی خمیر مجسمه‌سازی روی یک سطح زبر بچسبانید. بعد خمیر را از آن جدا کنید. حالا روی خمیر دست بکشید. چه احساسی می‌کنید؟

سطح زبان بیشتر حیوانات زبر است.

شما می‌توانید به راحتی از یک طناب بالا بروید، برای اینکه سطح طناب زبر و ناصاف است.

گِلی که به کفشتان می‌چسبد، پس از خشک شدن، زبر می‌شود.

صاف

چیزهای صاف، سطح یکدست و بدون چروک دارند، اگر انگشتتان را روی یک سطح صاف بکشید، سُر می‌خورد.

در این صفحه چند چیز صاف می‌بینید؟ وقتی یک چیز صاف را لمس می‌کنید، احساس خوبی به شما دست می‌دهد؟

سطح قاشق صاف است.
حالا با آن ماست بخورید.
سطح ماست هم صاف است.

پوست یک سیب را خوب پاک کنید تا صاف و براق شود.

برگهای صاف جمع کنید.

چند برگ و گلبرگ صاف و تمیز جمع کنید. روی آنها دست بکشید. ببینید چقدر صافند! بعد آنها را دو روز در یک جای گرم بگذارید. حالا روی آنها دست بکشید، چه احساسی می‌کنید؟

پوست نوزادان صاف است. وقتی به پوست خودتان دست می‌کشید، چه احساسی می‌کنید؟

تیغ دار

بعضی از گیاهان و حیوانات تیغ دارند. بعضی از چیزهایی هم که ما انسانها می‌سازیم، تیغ دار هستند.

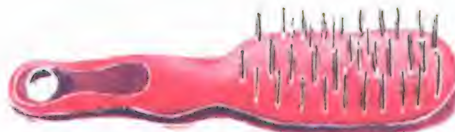

می‌توانید چیزهای تیغ‌داری را که در این صفحه می‌بینید، نام ببرید؟ کدام یک خوردنی هستند؟ کدام یک حیوان هستند؟

وقتی جوجه تیغی احساس خطر می‌کند، تیغهایش راست می‌ایستند.

اگر به یک چیز تیغ‌دار دست بزنید، فوری می‌گویید: «آخ!»

درختهای کاج برگهای سوزنی دارند. نوک این برگها خیلی تیز است.

مطالعهٔ چیزهای تیغ‌دار

دنبال چیزهای تیغ‌دار و نوک تیز بگردید، چیزهایی مانند سوزن و سنجاق. همین طور مسواک و پادری که موهای زبر و سخت دارند.

اسفنجی

چیزهای اسفنجی نرم هستند. وقتی آنها را مچاله کنید، دوباره به شکل اولشان برمی‌گردند.

چیزهایی پیدا کنید که بتوانید آنها را مانند چیزهایی که در این صفحه می‌بینید، مچاله کنید. چشمهایتان را ببندید و این چیزها را لمس کنید. می‌توانید آنها را از هم تشخیص بدهید؟

این تشک اسفنجی است. وقتی ورزشکاران روی آن می‌افتند، آسیب نمی‌بینند.

مجموعه‌ای از چیزهای اسفنجی جمع کنید.
ده چیز اسفنجی یا چیزهایی که بشود مچاله کرد، تهیه کنید. کدام یک را می‌توانید بخورید؟ از کدام یک برای شستشو استفاده می‌کنید؟

در حمام از لیفهای اسفنجی برای شستن بدن استفاده می‌کنیم. اسفنجهای طبیعی در بستر دریا رشد می‌کنند.

حلقه‌های لاستیکی شنا، اسفنجی هستند. به کمک آنها می‌توانیم روی آب بمانیم.

برجسته

چیزهای برجسته، سطح گره‌دار و برآمده دارند. سطح بعضی از چیزهای برجسته، صاف است و سطح بعضی دیگر زبر.

میان چیزهایی که در این صفحه می‌بینید، آنهایی را که سطح برجسته صاف دارند، نام ببرید. کدامها سطح برجسته زبر دارند؟

حروف الفبای مخصوص خط نابینایان به صورت نقطه‌چینهای برجسته است. نابینایان با دست کشیدن روی آنها، می‌توانند مطلبی را که نوشته شده است، بخوانند. نام این خط بریل است.

چاپ نقش برجسته

پنج چیز که سطح برجسته دارند، پیدا کنید. یک صفحه کاغذ روی تک تک آنها بگذارید و مداد را پشت سر هم روی کاغذ بکشید. طرح برجسته آنها روی کاغذ نقش می‌بندد.

چرخهای بزرگ این تراکتور سطح برجسته دارند.

مغزاین بادامهای زمینی توی پوست برجسته آنها قرار دارد. پوستشان را بشکنید تا آنها را ببینید.

خزپوش

بدن بیشتر حیوانات پوشیده از موهایی است که خز نام دارد. چیزهای بسیار دیگری هم وجود دارند که خزپوش هستند.

می‌توانید چیزهایی را که در این صفحه می‌بینید، نام ببرید؟ کدام یک خزپوش هستند؟ چرا با لمس کردن خز، احساس خوبی به ما دست می‌دهد؟

نرمی و خزدار بودن یک پادَری حمام را می‌توانید احساس کنید.

عکس العمل مو در برابر سرما
یک تکه یخ را روی بازویتان بگذارید. چه اتفاقی برای موهای روی بازویتان می‌افتد؟ موها برای مقابله با سرما راست می‌ایستند.

رنگ گلبرگهای این بنفشهٔ فرنگی، زرد و آبی است، اگر روی آنها دست بکشید، نرمی و خزپوش بودنشان را احساس می‌کنید.

بدن جوجه‌های پرندگان را پرهای ریز و نرمی به نام کُرک می‌پوشاند.

آزمایش با حس لامسه

یک توپ خز بسازید

۱. دو تکه مقوا را به شکل دایره ببرید. وسط دایره‌ها را سوراخ کنید.

۲. دایره‌ها را روی هم بگذارید. سپس یک رشته نخ پشمی را با رد کردن از سوراخ وسط دایره‌ها، دور آنها بپیچید.

۳. از لبهٔ دایره‌ها، نخ پشمی را قیچی کنید.

۴. دایره‌ها را از هم جدا کنید و یک رشته نخ را دور نخهای بین دو دایره حلقه کنید و گره بزنید.

۵. حالا دایره‌های مقوایی را کنار بگذارید.

کدام یک گرمتر است؟

یک تکه پارچهٔ سیاه و یک تکه پارچهٔ سفید تهیه کنید. هر دوی آنها را برای یک ساعت زیر آفتاب بگذارید. حالا پارچه‌ها را لمس کنید. کدامشان گرمتر است؟

بازی با حس لامسه

چیزهایی شبیه آنچه که در این صفحه می‌بینید، پیدا کنید. از دوستتان بخواهید چشمهایش را ببندد و تک تک آنها را با انگشتانش لمس کند. سپس از او بپرسید، هر کدام، چه بافتی دارند.

نام تصویرهای کتاب

● **سخت و نرم:** صندلی، پسته، رشته نخ پشمی، برّه، موز، بیل، مبل راحتی، تخم مرغ، لب، دندان، حلزون

● **خیس و خشک:** موی خشک، رختهای خیس روی بند، بیسکویت، شیر آب، موی خیس، هندوانه، برگهٔ زردآلو، زبان، روز بارانی، مار، گلهای آبیاری شده، گلهای پژمرده

● **داغ و سرد:** خورشید، سالاد، سوپ، یک نوشیدنی با یخ، کوههای پوشیده از برف، قهوه، حمام آب گرم، یخچال، آتش، بیابان، بستنی، آب نبات چوبی، باشگاه یخ بازی

● **زبر:** صدف، نارگیل، کیوی، دیوار آجری، فیل، پادَری، پوست تنه درخت، گاو و زبان‌گاو، طناب، کلوچه، نان برشته، کفشهای گِلی

● **صاف:** کتاب، آیینه، توپ، ماکارونی، اتومبیل، فلفل، لباس ابریشمی، سیب، قاشق و ماست، چتر، نوزاد، تیله

● **تیغ دار:** بوتهٔ خار، کاکتوس، برگهای گل ختمی، آناناس، شاه توت، سوزن و نخ، جوجه تیغی، درخت کاج، بُرس مو، سنجاق و سوزن، بلوط

● **اسفنجی:** گل ختمی، توپ، زرافه اسباب بازی، بالش، گوجه فرنگی رسیده، تختخواب، کیک، ورزشکار پرش ارتفاع، حلقه لاستیکی شنا، ساندویچ، اسفنج

● **برجسته:** ستارهٔ دریایی، ماشین حساب، ذرت، راکت، تمساح، آجر اسباب بازی، خط بریل، تراکتور، گره طناب، گل‌کلم، بادام زمینی

● **خزپوش:** خرس اسباب بازی، قاصدک، کرم ابریشم، قلم مو، خرگوش، بلوز موهر، پادَری حمام، هلو، بنفشه، جوجه‌های جغد، دمپایی خزپوش

واژه‌نامه

بافت (ساختار): نوع احساسی که هنگام لمس کردن سطح چیزی به ما دست می‌دهد.

بریل: نام حروف الفبای مخصوص نابینایان که به صورت نقطه‌چینهای برجسته است. نابینایان با لمس کردن این نقطه‌چینها می‌توانند مطالب یک نوشته را بخوانند.

بستر دریا: کف دریا.

حواس: ما پنج حس داریم که به کمک آنها می‌توانیم از دنیای اطرافمان باخبر شویم. این پنج حس عبارتند از: لامسه، چشایی، بویایی، بینایی و شنوایی.

خطر: چیزی که می‌تواند به ما آسیب برساند.

دست ساز: چیزی که انسان ساخته است، نه طبیعت.

سطح: بیرون هر چیز، سطح آن نامیده می‌شود.

وقتی چیزی را لمس می‌کنید چه احساسی به شما دست می‌دهد؟ پوست یک سیب، صاف و پوست یک نارگیل، زبر است. سطح یک کاکتوس، تیغ‌دار و سطح یک اسفنج، نرم است. هر چیزی بافت مخصوصی دارد.

این کتاب ساده و روان با تصویرهای زیبا و فعالیتهای عملی گوناگون شما را با بافت و جنس اشیایی که پیرامونتان می‌بینید آشنا می‌کند.

- ناشر برگزیدهٔ سالهای ۷۲ و ۷۴ و ۱۳۷۸ به انتخاب وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- ناشر برگزیدهٔ سومین (۱۳۷۱) و تقدیر شده در ششمین جشنوارهٔ کتاب کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان (۱۳۷۴)
- ناشر برگزیدهٔ (دوم) چهارمین نمایشگاه بین المللی آثار تصویرگران کتاب کودک (۱۳۷۸)
- تقدیر شده در سومین دورهٔ انتخاب بهترین کتاب دفاع مقدس (۱۳۷۶)
- شرکت کننده نمونهٔ دهمین (۱۳۷۶) و تقدیر شده در هفتمین و یازدهمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران (۱۳۷۳ و ۱۳۷۷)

۳۵۰ تومان

ISBN 964-417-278-7

کتابهای بنفشه
واحد کودکان و نوجوانان
مؤسسه انتشارات قدیانی

دفتر و نمایشگاه دائمی: تهران / خ انقلاب / روبه روی دانشگاه / خ فخر رازی / خ شهدای ژاندارمری غربی / شماره ۲۰ / کد پستی ۱۳۱۴۷ / صندوق پستی ۱۷۹۳-۱۳۱۴۵
• تلفن: ۶۴۰۴۴۱۰ (۱۰ خط) • دورنگار: ۶۴۰۳۲۶۴